

Зміст

Важливі пояснення	4
Передмова	5
СЛОВНИК ЛАТИНСЬКИХ СЛІВ ТА ВИРАЗІВ (вживаються в міжнародних договорах і рішеннях Європейського суду з прав людини без перекладу).....	7
Норми права і рішення ЄСПЛ, що мають загальне значення для застосування статей Кримінального кодексу України, а також коментар до них	11

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	40
Стаття 1. Завдання Кримінального кодексу України	40
Стаття 2. Підстава кримінальної відповідальності	40
Розділ II. ЗАКОН ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	58
Стаття 3. Законодавство України про кримінальну відповідальність	58
Стаття 4. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі	63
Стаття 5. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі	63
Стаття 6. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо злочинів, вчинених на території України	72
Стаття 7. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо злочинів, вчинених громадянами України або особами без громадянства за межами України	72
Стаття 8. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо злочинів, вчинених іноземцями або особами без громадянства за межами України	72
Стаття 9. Правові наслідки засудження особи за межами України	72
Стаття 10. Вирішення питання про кримінальну відповідальність осіб, які підлягають кримінальній відповідальності за законодавством іноземної держави і перебувають на території України, та виконання вироків, винесених іноземними судами чи міжнародними судовими установами	114
Розділ III. ЗЛОЧИН, ЙОГО ВИДИ ТА СТАДІЇ	150
Стаття 11. Поняття злочину	150
Стаття 12. Класифікація злочинів	154
Стаття 13. Закінчений та незакінчений злочини	154
Стаття 14. Готування до злочину	155
Стаття 15. Замах на злочин	155
Стаття 16. Кримінальна відповідальність за незакінчений злочин	155
Стаття 17. Добровільна відмова при незакінченому злочині	155
Розділ IV. ОСОБА, ЯКА ПІДЛЯГАЄ КРИМІНАЛЬНІЙ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ (СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ)	156
Стаття 18. Суб'єкт злочину	156
Стаття 19. Осудність	157
Стаття 20. Обмежена осудність	157
Стаття 21. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин	158
Стаття 22. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність	158

Розділ V. ВИНА ТА ЇЇ ФОРМИ	161
Стаття 23. Вина	161
Стаття 24. Умисел і його види	161
Стаття 25. Необережність та її види	161
Розділ VI. СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ	162
Стаття 26. Поняття співучасті	162
Стаття 27. Види співучасників	162
Стаття 28. Вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією	165
Стаття 29. Кримінальна відповідальність співучасників	166
Стаття 30. Кримінальна відповідальність організаторів та учасників організованої групи чи злочинної організації	166
Стаття 31. Добровільна відмова співучасників	166
Розділ VII. ПОВТОРНІСТЬ, СУКУПНІСТЬ ТА РЕЦИДИВ ЗЛОЧИНІВ	167
Стаття 32. Повторність злочинів	167
Стаття 33. Сукупність злочинів	167
Стаття 34. Рецидив злочинів	167
Стаття 35. Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву злочинів	167
Розділ VIII. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ	172
Стаття 36. Необхідна оборона	172
Стаття 37. Уявна оборона	172
Стаття 38. Затримання особи, що вчинила злочин	172
Стаття 39. Крайня необхідність	173
Стаття 40. Фізичний або психічний примус	173
Стаття 41. Виконання наказу або розпорядження	173
Стаття 42. Діяння, пов'язане з ризиком	176
Стаття 43. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації	176
Розділ IX. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	177
Стаття 44. Правові підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності	177
Стаття 45. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям	177
Стаття 46. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим	177
Стаття 47. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки	177
Стаття 48. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки	177
Стаття 49. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності	178
Розділ X. ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВИДИ	187
Стаття 50. Поняття покарання та його мета	187
Стаття 51. Види покарань	187
Стаття 52. Основні та додаткові покарання	187
Стаття 53. Штраф	187
Стаття 54. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу	188
Стаття 55. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю	188
Стаття 56. Громадські роботи	189

Стаття 57. Виправні роботи.....	189
Стаття 58. Службові обмеження для військовослужбовців	190
Стаття 59. Конфіскація майна	191
Стаття 60. Арешт	192
Стаття 61. Обмеження волі.....	192
Стаття 62. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців	192
Стаття 63. Позбавлення волі на певний строк.....	192
Стаття 64. Довічне позбавлення волі.....	192
Розділ XI. ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ.....	197
Стаття 65. Загальні засади призначення покарання.....	197
Стаття 66. Обставини, які пом'якшують покарання.....	197
Стаття 67. Обставини, які обтяжують покарання	198
Стаття 68. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті.....	200
Стаття 69. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.....	200
Стаття 69 ¹ . Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання	201
Стаття 70. Призначення покарання за сукупністю злочинів.....	201
Стаття 71. Призначення покарання за сукупністю вироків.....	201
Стаття 72. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення	202
Стаття 73. Обчислення строків покарання.....	202
Розділ XII. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ.....	203
Стаття 74. Звільнення від покарання та його відбування.....	203
Стаття 75. Звільнення від відбування покарання з випробуванням	203
Стаття 76. Обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням.....	203
Стаття 77. Застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням.....	204
Стаття 78. Правові наслідки звільнення від відбування покарання з випробуванням	204
Стаття 79. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років.....	204
Стаття 80. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку	205
Стаття 81. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання	206
Стаття 82. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.....	206
Стаття 83. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.....	207
Стаття 84. Звільнення від покарання за хворобою.....	213
Стаття 85. Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування.....	219
Стаття 86. Амністія	219
Стаття 87. Помилування	219
Розділ XIII. СУДИМІСТЬ.....	222
Стаття 88. Правові наслідки судимості	222
Стаття 89. Строки погашення судимості.....	222
Стаття 90. Обчислення строків погашення судимості	223
Стаття 91. Зняття судимості	223
Розділ XIII¹. ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ	225
Стаття 91 ¹ . Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство	225

Розділ XIV. ІНШІ ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ	228
Стаття 92. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру	228
Стаття 93. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру	228
Стаття 94. Види примусових заходів медичного характеру	228
Стаття 95. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру	228
Стаття 96. Примусове лікування	229
Стаття 96 ¹ . Спеціальна конфіскація	231
Стаття 96 ² . Випадки застосування спеціальної конфіскації	232

Розділ XIV¹. ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	242
Стаття 96 ³ . Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру	242
Стаття 96 ⁴ . Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру	242
Стаття 96 ⁵ . Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру	243
Стаття 96 ⁶ . Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб	243
Стаття 96 ⁷ . Штраф	243
Стаття 96 ⁸ . Конфіскація майна	244
Стаття 96 ⁹ . Ліквідація	244
Стаття 96 ¹⁰ . Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру	244

Розділ XV. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ	251
Стаття 97. Звільнення від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру	251
Стаття 98. Види покарань	251
Стаття 99. Штраф	251
Стаття 100. Громадські та виправні роботи	251
Стаття 101. Арешт	252
Стаття 102. Позбавлення волі на певний строк	252
Стаття 103. Призначення покарання	252
Стаття 104. Звільнення від відбування покарання з випробуванням	252
Стаття 105. Звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру	252
Стаття 106. Звільнення від кримінальної відповідальності та відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності	253
Стаття 107. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання	253
Стаття 108. Погашення та зняття судимості	254

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Розділ I. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	255
Стаття 109. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади	255
Стаття 110. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України	255

Стаття 110 ² . Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України	263
Стаття 111. Державна зрада	264
Стаття 112. Посягання на життя державного чи громадського діяча	264
Стаття 113. Диверсія	265
Стаття 114. Шпигунство	265
Стаття 114 ¹ . Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань	267
Розділ II. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ	268
Стаття 115. Умисне вбивство	268
Стаття 116. Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання	268
Стаття 117. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини	268
Стаття 118. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця	281
Стаття 119. Вбивство через необережність	289
Стаття 120. Доведення до самогубства	289
Стаття 121. Умисне тяжке тілесне ушкодження	290
Стаття 122. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження	290
Стаття 123. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання	290
Стаття 124. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця	295
Стаття 125. Умисне легке тілесне ушкодження	295
Стаття 126. Побой і мордування	295
Стаття 126 ¹ . Домашнє насильство	296
Стаття 127. Катування	304
Стаття 128. Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження	317
Стаття 129. Погроза вбивством	317
Стаття 130. Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби	317
Стаття 131. Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби	318
Стаття 132. Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби	318
Стаття 133. Зараження венеричною хворобою	324
Стаття 134. Незаконне проведення абортів або стерилізації	325
Стаття 135. Залишення в небезпеці	332
Стаття 136. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані	333
Стаття 137. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей	333
Стаття 138. Незаконна лікувальна діяльність	333
Стаття 139. Ненадання допомоги хворому медичним працівником	333
Стаття 140. Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником	334
Стаття 141. Порушення прав пацієнта	334
Стаття 142. Незаконне проведення дослідів над людиною	334
Стаття 143. Порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини	334
Стаття 144. Насильницьке донорство	335

Стаття 145. Незаконне розголошення лікарської таємниці	349
Розділ III. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ	350
Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини.....	350
Стаття 146 ¹ . Насильницьке зникнення	355
Стаття 147. Захоплення заручників	362
Стаття 148. Підміна дитини.....	364
Стаття 149. Торгівля людьми.....	364
Стаття 150. Експлуатація дітей	382
Стаття 150 ¹ . Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.....	382
Стаття 151. Незаконне поміщення в заклад з надання психіатричної допомоги	385
Стаття 151 ² . Примушування до шлюбу	405
Розділ IV. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ	412
Стаття 152. Згвалтування	412
Стаття 153. Сексуальне насильство	412
Стаття 154. Примушування до вступу в статевий зв'язок	413
Стаття 155. Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку	413
Стаття 156. Розбещення неповнолітніх	413
Розділ V. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВИБОРЧИХ, ТРУДОВИХ ТА ІНШИХ ОСОБИСТИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА	429
Стаття 157. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача	429
Стаття 158. Надання неправдивих відомостей до органу ведення Державного реєстру виборців або фальсифікація виборчих документів, документів референдуму, підсумків голосування або відомостей Державного реєстру виборців	429
Стаття 158 ¹ . Незаконне використання виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, голосування виборцем, учасником референдуму більше ніж один раз	430
Стаття 158 ² . Незаконне знищення виборчої документації або документів референдуму	431
Стаття 159. Порушення таємниці голосування	431
Стаття 159 ¹ . Порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації, агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму	431
Стаття 160. Підкуп виборця, учасника референдуму	432
Стаття 161. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками	451
Стаття 162. Порушення недоторканності житла	478
Стаття 163. Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер	490
Стаття 164. Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей	505
Стаття 165. Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків	505
Стаття 166. Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування	506
Стаття 167. Зловживання опікунськими правами	506
Стаття 168. Розголошення таємниці усиновлення (удочеріння).....	506

Стаття 169. Незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння).....	506
Стаття 170. Перешкоджання законній діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій.....	510
Стаття 171. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів.....	522
Стаття 172. Грубе порушення законодавства про працю.....	553
Стаття 173. Грубе порушення угоди про працю.....	553
Стаття 174. Примушування до участі у страйку або перешкоджання участі у страйку.....	553
Стаття 175. Невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат.....	553
Стаття 176. Порушення авторського права і суміжних прав.....	563
Стаття 177. Порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію.....	564
Стаття 178. Пошкодження релігійних споруд чи культових будинків.....	582
Стаття 179. Незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь.....	582
Стаття 180. Перешкоджання здійсненню релігійного обряду.....	582
Стаття 181. Посягання на здоров'я людей під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів.....	583
Стаття 182. Порушення недоторканності приватного життя.....	592
Стаття 183. Порушення права на отримання освіти.....	621
Стаття 184. Порушення права на безоплатну медичну допомогу.....	625
Розділ VI. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ.....	626
Стаття 185. Крадіжка.....	626
Стаття 186. Грабіж.....	626
Стаття 187. Розбій.....	627
Стаття 188 ¹ . Викрадення води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання.....	627
Стаття 189. Вимагання.....	627
Стаття 190. Шахрайство.....	628
Стаття 191. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.....	628
Стаття 192. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою.....	629
Стаття 193. Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї.....	629
Стаття 194. Умисне знищення або пошкодження майна.....	629
Стаття 194 ¹ . Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики.....	630
Стаття 195. Погроза знищення майна.....	630
Стаття 196. Необережне знищення або пошкодження майна.....	630
Стаття 197. Порушення обов'язків щодо охорони майна.....	630
Стаття 197 ¹ . Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво.....	630
Стаття 198. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом.....	631
Розділ VII. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	637
Стаття 199. Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів.....	637
Стаття 200. Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення.....	638
Стаття 201. Контрабанда.....	638

Стаття 201 ¹ . Переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України	640
Стаття 203 ¹ . Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва	641
Стаття 203 ² . Зайняття гральним бізнесом	641
Стаття 204. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів	641
Стаття 205. Фіктивне підприємництво	642
Стаття 205 ¹ . Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців	643
Стаття 206. Протидія законній господарській діяльності	643
Стаття 206 ² . Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації	643
Стаття 209. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом	644
Стаття 209 ¹ . Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму	650
Стаття 210. Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням	651
Стаття 211. Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону	651
Стаття 212. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)	652
Стаття 212 ¹ . Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування	653
Стаття 213. Порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом	663
Стаття 216. Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених контрольних марок	663
Стаття 218 ¹ . Доведення банку до неплатоспроможності	664
Стаття 219. Доведення до банкрутства	664
Стаття 220 ¹ . Порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності	664
Стаття 220 ² . Фальсифікація фінансових документів та звітності фінансової організації, приховування неплатоспроможності фінансової установи або підстав для відкликання (анулювання) ліцензії фінансової установи	665
Стаття 222. Шахрайство з фінансовими ресурсами	665
Стаття 222 ¹ . Маніпулювання на фондовому ринку	665
Стаття 223 ¹ . Підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів	666
Стаття 223 ² . Порушення порядку ведення реєстру власників іменних цінних паперів	666
Стаття 224. Виготовлення, збут та використання підроблених недержавних цінних паперів	666
Стаття 227. Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції	667
Стаття 229. Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару	667
Стаття 231. Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю	670
Стаття 232. Розголошення комерційної або банківської таємниці	670
Стаття 232 ¹ . Незаконне використання інсайдерської інформації	670
Стаття 232 ² . Приховування інформації про діяльність емітента	671

Стаття 233. Незаконна приватизація державного, комунального майна.....	671
Розділ VIII. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ	673
Стаття 236. Порухення правил екологічної безпеки.....	673
Стаття 237. Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення.....	673
Стаття 238. Приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення.....	673
Стаття 239. Забруднення або псування земель.....	673
Стаття 239 ¹ . Незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель.....	674
Стаття 239 ² . Незаконне заволодіння землями водного фонду в особливо великих розмірах.....	674
Стаття 240. Порухення правил охорони або використання надр.....	674
Стаття 241. Забруднення атмосферного повітря.....	675
Стаття 242. Порухення правил охорони вод.....	675
Стаття 243. Забруднення моря.....	675
Стаття 244. Порухення законодавства про континентальний шельф України.....	676
Стаття 245. Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу.....	676
Стаття 246. Незаконна порубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу.....	677
Стаття 247. Порухення законодавства про захист рослин.....	677
Стаття 248. Незаконне полювання.....	677
Стаття 249. Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом.....	678
Стаття 250. Проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів.....	678
Стаття 251. Порухення ветеринарних правил.....	678
Стаття 252. Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду.....	678
Стаття 253. Проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля.....	678
Стаття 254. Безгосподарське використання земель.....	679
Розділ IX. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.....	698
Стаття 255. Створення злочинної організації.....	698
Стаття 256. Сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності.....	698
Стаття 257. Бандитизм.....	698
Стаття 258. Терористичний акт.....	702
Стаття 258 ¹ . Втягнення у вчинення терористичного акту.....	703
Стаття 258 ² . Публічні заклики до вчинення терористичного акту.....	703
Стаття 258 ³ . Створення терористичної групи чи терористичної організації.....	703
Стаття 258 ⁴ . Сприяння вчиненню терористичного акту.....	704
Стаття 258 ⁵ . Фінансування тероризму.....	704
Стаття 259. Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності.....	710
Стаття 260. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.....	710
Стаття 261. Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення.....	711
Стаття 262. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем.....	711
Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.....	712
Стаття 263 ¹ . Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв.....	712

Стаття 264. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів	712
Стаття 265. Незаконне поводження з радіоактивними матеріалами	712
Стаття 265 ¹ . Незаконне виготовлення ядерного вибухового пристрою чи пристрою, що розсіює радіоактивний матеріал або випромінює радіацію.....	713
Стаття 266. Погроза вчинити викрадання або використати радіоактивні матеріали.....	713
Стаття 267. Порухення правил поводження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами	713
Стаття 267 ¹ . Порухення вимог режиму радіаційної безпеки.....	714
Стаття 268. Незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини	714
Стаття 270. Порухення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки.....	714
Стаття 270 ¹ . Умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства	725
Розділ X. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА	726
Стаття 271. Порухення вимог законодавства про охорону праці	726
Стаття 272. Порухення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою	726
Стаття 273. Порухення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах.....	726
Стаття 274. Порухення правил ядерної або радіаційної безпеки	726
Стаття 275. Порухення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд.....	727
Розділ XI. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ	734
Стаття 276. Порухення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту.....	734
Стаття 277. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів.....	734
Стаття 278. Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна.....	734
Стаття 279. Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства.....	735
Стаття 280. Примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків.....	735
Стаття 281. Порухення правил повітряних польотів	735
Стаття 282. Порухення правил використання повітряного простору	736
Стаття 283. Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда.....	736
Стаття 284. Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха	736
Стаття 285. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден.....	736
Стаття 286. Порухення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами	736
Стаття 287. Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації	737
Стаття 288. Порухення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху	737
Стаття 289. Незаконне заволодіння транспортним засобом.....	737
Стаття 290. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу	738
Стаття 291. Порухення чинних на транспорті правил.....	738
Стаття 292. Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопрободів та нафтопродуктопрободів	738
Розділ XII. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ	747
Стаття 293. Групове порушення громадського порядку	747
Стаття 294. Масові заворушення	747
Стаття 295. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку	747
Стаття 296. Хуліганство	752

Стаття 297. Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого.....	755
Стаття 298. Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини.....	758
Стаття 298 ¹ . Знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду.....	763
Стаття 299. Жорстоке поводження з тваринами.....	763
Стаття 300. Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію.....	766
Стаття 301. Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів.....	768
Стаття 302. Створення або утримання місць розпусти і звідництво.....	769
Стаття 303. Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією.....	769
Стаття 304. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність.....	778

Розділ XIII. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....

Стаття 305. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів.....	779
Стаття 306. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів.....	779
Стаття 307. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.....	780
Стаття 308. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.....	780
Стаття 309. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту.....	781
Стаття 310. Посів або вирощування снотворного маку чи конопель.....	781
Стаття 311. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів.....	781
Стаття 312. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.....	782
Стаття 313. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням.....	782
Стаття 314. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.....	783
Стаття 315. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.....	783
Стаття 316. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів психотропних речовин або їх аналогів.....	783
Стаття 317. Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.....	784
Стаття 318. Незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів.....	784
Стаття 319. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин.....	784
Стаття 320. Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.....	784

Стаття 321. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів	795
Стаття 321 ¹ . Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів	796
Стаття 321 ² . Порухення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів	796
Стаття 322. Незаконна організація або утримання місць для вживання одурманюючих засобів	797
Стаття 323. Спонування неповнолітніх до застосування допінгу	797
Стаття 324. Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів	797
Стаття 325. Порухення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним захворюванням та масовим отруєнням	797
Стаття 326. Порухення правил поведінки з мікробіологічними або іншими біологічними агентами чи токсинами	798
Стаття 327. Заготівля, перероблення або збут радіоактивно забруднених продуктів харчування чи іншої продукції	798

Розділ XIV. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ, НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЗОВУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ

Стаття 328. Розголошення державної таємниці	804
Стаття 329. Втрата документів, що містять державну таємницю	804
Стаття 330. Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни	804
Стаття 332. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України	818
Стаття 332 ¹ . Порухення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї	818
Стаття 332 ² . Незаконне перетинання державного кордону України	819
Стаття 333. Порухення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю	819
Стаття 334. Порухення правил міжнародних польотів	819
Стаття 335. Ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу	825
Стаття 336. Ухилення від призову за мобілізацією	825
Стаття 336 ¹ . Ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період чи у разі проведення цільової мобілізації	825
Стаття 337. Ухилення від військового обліку або спеціальних зборів	825

Розділ XV. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН ТА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ

Стаття 338. Наруга над державними символами	829
Стаття 339. Незаконне підняття Державного Прапора України на річковому або морському судні	833
Стаття 340. Незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій	833
Стаття 341. Захоплення державних або громадських будівель чи споруд	843
Стаття 342. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	843
Стаття 343. Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця	844

Стаття 344. Втручання у діяльність державного діяча	844
Стаття 345. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу	845
Стаття 345 ¹ . Погроза або насильство щодо журналіста	845
Стаття 346. Погроза або насильство щодо державного чи громадського діяча	846
Стаття 347. Умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу, працівника органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця	846
Стаття 347 ¹ . Умисне знищення або пошкодження майна журналіста	846
Стаття 348. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця	847
Стаття 348 ¹ . Посягання на життя журналіста	847
Стаття 349. Захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника	847
Стаття 349 ¹ . Захоплення журналіста як заручника	849
Стаття 350. Погроза або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок	849
Стаття 351. Перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради	850
Стаття 351 ¹ . Перешкоджання діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати	850
Стаття 352. Умисне знищення або пошкодження майна службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок	850
Стаття 353. Самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи	851
Стаття 354. Підкуп працівника підприємства, установи чи організації	851
Стаття 355. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань	852
Стаття 356. Самоправство	853
Стаття 357. Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження	853
Стаття 358. Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів	853
Стаття 359. Незаконні придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації	854
Стаття 360. Умисне пошкодження ліній зв'язку	856

Розділ XVI. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО- ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ), СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ

Стаття 361. Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку	858
Стаття 361 ¹ . Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут	858
Стаття 361 ² . Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих мережах або на носіях такої інформації	858
Стаття 362. Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно- обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї	859
Стаття 363. Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється	859

Стаття 363 ¹ . Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку	859
--	-----

Розділ XVII. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ

З НАДАнням ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ	864
Стаття 364. Зловживання владою або службовим становищем	864
Стаття 364 ¹ . Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми	865
Стаття 365. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу	865
Стаття 366. Службове підроблення	887
Стаття 366 ¹ . Декларування недостовірної інформації	887
Стаття 367. Службова недбалість	888
Стаття 368. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою	897
Стаття 368 ² . Незаконне збагачення	898
Стаття 368 ³ . Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми	899
Стаття 368 ⁴ . Підкуп особи, яка надає публічні послуги	899
Стаття 369. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі	900
Стаття 369 ² . Зловживання впливом	901
Стаття 369 ³ . Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань	901
Стаття 370. Провокація підкупу	902

Розділ XVIII. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ

Стаття 371. Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою	914
Стаття 372. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності	949
Стаття 373. Примушування давати показання	949
Стаття 374. Порушення права на захист	959
Стаття 375. Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови	989
Стаття 376. Втручання в діяльність судових органів	996
Стаття 376 ¹ . Незаконне втручання в роботу автоматизованих систем в органах та установах системи правосуддя	996
Стаття 377. Погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного	997
Стаття 378. Умисне знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного	997
Стаття 379. Посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя	997
Стаття 380. Невжиття заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист	998
Стаття 381. Розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист	998
Стаття 382. Невиконання судового рішення	1006
Стаття 383. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину	1011
Стаття 384. Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу	1013
Стаття 385. Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків	1013
Стаття 386. Перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку	1014

Стаття 387. Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування	1014
Стаття 388. Незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації	1016
Стаття 389. Ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі	1017
Стаття 389 ¹ . Умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості	1017
Стаття 389 ² . Злісне ухилення особи від відбування адміністративного стягнення у виді суспільно корисних робіт	1017
Стаття 390. Ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі	1018
Стаття 390 ¹ . Невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників	1020
Стаття 391. Злісна непокоря вимогам адміністрації установи виконання покарань	1021
Стаття 392. Дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань	1021
Стаття 393. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти	1021
Стаття 394. Втеча із спеціалізованого лікувального закладу	1021
Стаття 395. Порушення правил адміністративного нагляду	1021
Стаття 396. Приховування злочину	1023
Стаття 397. Втручання в діяльність захисника чи представника особи	1023
Стаття 398. Погроза або насильство щодо захисника чи представника особи	1023
Стаття 399. Умисне знищення або пошкодження майна захисника чи представника особи	1023
Стаття 400. Посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги	1024
Стаття 400 ¹ . Представництво в суді без повноважень	1024

Розділ XIX. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ)	1031
Стаття 401. Поняття військового злочину	1031
Стаття 402. Непокоря	1037
Стаття 403. Невиконання наказу	1038
Стаття 404. Опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків	1038
Стаття 405. Погроза або насильство щодо начальника	1038
Стаття 406. Порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості	1039
Стаття 407. Самовільне залишення військової частини або місця служби	1039
Стаття 408. Дезертирство	1040
Стаття 409. Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом	1040
Стаття 410. Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем	1040
Стаття 411. Умисне знищення або пошкодження військового майна	1041
Стаття 412. Необережне знищення або пошкодження військового майна	1041
Стаття 413. Втрата військового майна	1041
Стаття 414. Порушення правил поведіння зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення	1041
Стаття 415. Порушення правил водіння або експлуатації машин	1042
Стаття 416. Порушення правил польотів або підготовки до них	1042
Стаття 417. Порушення правил кораблеводіння	1042
Стаття 418. Порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання	1042
Стаття 419. Порушення правил несення прикордонної служби	1042
Стаття 420. Порушення правил несення бойового чергування	1043
Стаття 421. Порушення статутних правил внутрішньої служби	1043

Стаття 422. Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості	1043
Стаття 425. Недбале ставлення до військової служби	1043
Стаття 426. Бездіяльність військової влади	1044
Стаття 426 ¹ . Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень	1044
Стаття 427. Здача або залишення ворогові засобів ведення війни	1048
Стаття 428. Залишення гинучого військового корабля	1048
Стаття 429. Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю	1048
Стаття 430. Добровільна здача в полон	1048
Стаття 431. Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні	1049
Стаття 432. Мародерство	1049
Стаття 433. Насильство над населенням у районі воєнних дій	1049
Стаття 434. Погане поводження з військовополоненими	1049
Стаття 435. Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею	1049

Розділ XX. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ МИРУ, БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА

ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ	1051
Стаття 436. Пропаганда війни	1066
Стаття 437. Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни	1073
Стаття 438. Порушення законів та звичаїв війни	1080
Стаття 439. Застосування зброї масового знищення	1130
Стаття 440. Розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення	1130
Стаття 441. Екоцид	1135
Стаття 442. Геноцид	1137
Стаття 443. Посягання на життя представника іноземної держави	1147
Стаття 444. Злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист	1147
Стаття 445. Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала	1150
Стаття 446. Піратство	1154
Стаття 447. Найманство	1157

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ	1161
Розділ I	1161
Розділ II	1161

Покажчик міжнародних договорів, декларацій, рекомендацій та інших міжнародних документів	1164
---	------

Покажчик рішень Європейського суду з прав людини	1174
---	------

Покажчик електронних ресурсів з питань захисту прав людини і основоположних свобод	1182
---	------